

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Vår ref. #288197
Deres ref. 14/595

Oslo, 19. januar 2014

Redd Barnas høringsuttalelse om forslag til endringer i barnehageloven og tilhørende forskrifter

Vi viser til høringsbrev om forslag til endringer i barnehageloven og tilhørende forskrifter datert 17.11.2014 og takker for muligheten til å komme med våre innspill.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for oppfyllelse av barns rettigheter slik de er nedfelt i FNs konvensjon om barnets rettigheter (barnekonvensjonen). Redd Barnas Norgesprogram arbeider for styrking av barns rettigheter og overvåker og bekjemper brudd på barnerettighetene i Norge med særlig fokus på barn i sårbare livssituasjoner.

Redd Barna har noen kommentarer særlig knyttet til kapittel 2 om statlig tilsyn med barnehagen. I tillegg har vi et par kommentarer til kapittel 6 om forslag om presisering av lovhjemmel for barnehagenes arbeid med dokumentasjon og vurdering.

Kapittel 2 om statlig tilsyn med barnehagen

Departementet foreslår at kommunene beholder sin hjemmel til å føre tilsyn med både kommunale og ikke-kommunale barnehager. Fylkesmannen har tilsynsmyndighet mot kommunene og barnehageeierne, men det foreslås at Fylkesmannen i særlige tilfeller også kan føre tilsyn direkte med barnehagene.

Redd Barna mener først og fremst at det fortsatt er problematisk at tilsyn forblir i kommunene som er både eier og utførende myndighet, der vi mener det er en blanding av roller som prinsipielt sett ikke skal blandes, og som ikke kommer barns rettsvern til gode. Utdanningsdirektoratets oppsummering av Fylkesmannens tilsyn på kommunene som barnehagemyndigheter viser dessuten at det forelå lovbrudd i omtrent halvparten av de kontrollerte kommunene hvorav flere lovbrudd er knyttet til at kommunene ikke gjør gode nok vurderinger av behovet for å føre tilsyn eller andre tiltak for å sikre at barnehagene

følger loven. Vi mener at en uavhengig instans som fylkesmannen som tilsynsfører istedenfor kommunen som eier og myndighet, vil gi økt rettsvern til både barn og foreldre.

Så lenge det likevel ikke er et forslag at Fylkesmannen får hele det direkte tilsynet på barnehagene, støtter Redd Barna forslaget om at Fylkesmannen i særlige tilfeller kan føre direkte tilsyn, og mener dette er et skritt i riktig retning. Vi vil likevel komme med to bemerkninger.

‘Skal’ i stedet for ‘kan’

Redd Barna mener at ‘*kan* føre tilsyn i særlige tilfeller’ skal erstattes med ‘*skal* føre tilsyn i særlige tilfeller’. Vi mener at om Fylkesmannen *kan* føre tilsyn i særlige tilfeller, vil dette føre til ulik praksis der det er avhengig av hvor du bor i landet om Fylkesmannen går inn på en sak eller ikke, og at behandling av en sak fort kan bli et spørsmål om ressurser.

Vi vil vise til FNs barnekomités bekymringer om de store variasjoner i implementering av barns rettigheter i kommunenorge. Komiteen anbefaler å styrke bruken av tilsynsmekanismer for å påse at alle tjenesteleverandører retter seg etter de vedtatte forskrifter og rammer, slik at alle barn, og særlig de som har særlig behov for det, kan nyte sine rettigheter fullt ut (FNs barnekomités avsluttende merknader januar 2010, merknad 10 og 11). Som departementet selv hevder i sitt høringsnotat er tilsyn et av virkemidlene som skal bidra til at regelverket etterleves, slik at *alle* barn får et barnehagetilbud som er i tråd med loven.

Barn og foreldre har gjennom dagens barnehagelov få individuelle rettigheter og dermed få formelle muligheter til å forfølge et eventuelt mangelfullt eller uforsvarlig barnehagetilbud. Å gi Fylkesmannen hjemmel til å føre tilsyn med barnehagene i særlige tilfeller vil etter departementets mening gi barn og foreldre et bedre rettsvern. Dette er vi helt enige i, og vi mener at det derfor skal være en *skal*-regel, slik at *alle* barn får det samme rettsvern når de ikke får det tilbudet de har krav på.

‘Særlige tilfeller’

Departementet ønsker høringsinstansenes innspill på hvordan det nærmere innholdet i ‘særlige tilfeller’ kan avgrenses og konkretiseres. Departementet trekker selv fram tilfeller hvor kommunene har kontrollert det aktuelle forholdet gjennom tilsyn, men hvor forholdene likevel ikke er rettet opp eller hvor kommunen ikke har iverksatt tilsyn og hvor Fylkesmannen mener tilsyn er nødvendig. Det er opp til Fylkesmannen å vurdere når det foreligger særlig grunner for å iverksette tilsyn og kommunen som barnehagemyndighet som ikke har vært involvert i saker hvor Fylkesmannen anmodes om tilsyn, skal gis anledning til å undersøke saken og få muligheten til selv å rette opp forholdene før statlig tilsyn iverksettes.

Redd Barna foreslår at ‘særlige tilfeller’ skal være alle tilfeller som blir klaget inn til Fylkesmannen etter at kommunen er gjort kjent med foreldres bekymring men hvor det

ikke er gjort noe, eller ikke er gjort nok, slik at i følge klageren situasjonen fremdeles ikke er tilfredsstillende. Dette kan eventuelt støttes med en tidsfrist innenfor hvilke forbedringene skal være gjennomført. Vi mener i tillegg at 'særlige tilfeller også skal være disse tilfellene hvor kommune som barnehagemyndighet ikke har vært involvert i saken, men som anses som så alvorlige at direkte tilsyn er nødvendig, for eksempel når barn psykiske eller fysiske helse er i fare.

Kapittel 6 om forslag om presisering av lovhjemmel for barnehagenes arbeid med dokumentasjon og vurdering

Redd Barna vil minne om at barna som tilbringer store deler av dagen sin i barnehagen har rett til å medvirke og til å påvirke sin egen barnehagehverdag. Dette slås fast i barnekonvensjonens artikkel 12 samt i barnehageloven § 3. Å flytte beslutningsmyndighet over systemer og metoder som kan få store konsekvenser for denne barnehagehverdagen enda lengre vekk fra barna det gjelder, vil kunne bidra til at deres muligheter for faktisk medvirkning blir mindre.

Når det gjelder barnehageeiers ansvar for barns personvern klargjør Departementet at barnehageeier skal ha ansvar for å ivareta personopplysningslovens krav og plikter for behandling av personvernopplysninger. Redd Barna mener likevel at det ikke nødvendigvis er tilstrekkelig for å ivareta barns rett til privatliv og integritet. For det første presiseres det ikke *når* dataene med informasjon om dokumentasjon og vurderinger av barn skal slettes. For det andre mener vi at kommuners forutsetninger og kompetanse for å innfri lovens krav varierer fra kommune til kommunene. Redd Barna erfarer i sitt informasjonsarbeid om nettvett i barnehager, skoler og blant kommunalt ansatte at rutiner og kompetanse om informasjonssikkerhet og grunnleggende kunnskap om ivaretagelse av barns personvern.

Redd Barna viser generelt til Datatilsynets høringsuttalelse for utdyping av relevante problemstillinger.

Med vennlig hilsen,
Redd Barna

Janne Olise Raanes
Leder Norgesprogram

Sanne Hofman
Rettighetsrådgiver